

Ellenértékre vonatkozó egyetemleges jogosultság esetén a visszafizetési kötelezettség is egyetemleges lesz, még akkor is, ha kizárólag az egyik jogosult számlájára érkezett az ellenérték

A BH2026. 35. számú kúriai döntés fontos kérdésre ad választ: ha egy szerződés alapján két fél együtt volt jogosult egy díjra, akkor a későbbi visszafizetésnél is fennállhat-e az egyetemleges kötelezettség akkor is, ha a pénzt ténylegesen csak az egyikük bankszámlájára utalták?

Az ügy lényege az volt, hogy egy vállalkozás autóbuszok bérletére, valamint azok javítására és karbantartására kötött szerződést két alperessel a közbeszerzési eljárásban benyújtott közös ajánlatra tekintettel. A díj két részből állt: bérleti díjból és szervizdíjból. A szerződés szerint a két alperes együtt szerepelt jogosultként, a megrendelő pedig egyetlen összesített számla alapján fizetett. A gyakorlatban azonban a pénz a II. rendű alpereshez érkezett felperes teljesítési igazolása alapján, miközben a szerződésben vállalt javítási és karbantartási munkákat valójában egyik alperes sem végezte el, amely a szerződés azon rendelkezése miatt állhatott elő, miszerint felperes akkor is köteles volt fizetni a szervizelésért, amennyiben nem vette igénybe ténylegesen a szolgáltatást. Mindezekre a felperes vezető tisztségviselőjében történt változást követő felülvizsgálat során derült fény, amely alapján a felperes a korábban megkötött szerződés semmisségét állította erkölcsbe ütközés miatt, amelyre tekintettel a szervizdíj visszafizetését kérte a bíróságtól.

Az ügyben első és másodfokon eljáró bíróságok is helyesen arra jutottak, hogy a szerződés jóerkölcsbe ütközött, ezért érvénytelen volt. A fő kérdés az volt, hogy ki köteles visszaadni a jogosulatlanul megkapott pénzt.

Első ránézésre kézenfekvő lenne azt mondani: csak az fizessen vissza, aki ténylegesen megkapta az összeget. A Kúria az ügy körülményei alapján azonban ennél árnyaltabban közelített. Azt vizsgálta, hogy a felek eredeti megállapodása, tehát a közbeszerzési felhívás és arra benyújtott ajánlat szerint a díj kinek járt. A döntés szerint a szervizdíj oszthatatlan szolgáltatás ellenértéke volt, hiszen felperes csak a két szolgáltatás együttes elvállalása esetén kívánta teljes szolgáltatást igénybe venni, így a teljes díjra is a két alperes együttesen volt jogosult. Vagyis jogi értelemben nem arról volt szó, hogy az egyik alperes saját nevében kapta meg a pénzt, a másiknak pedig semmi köze nem volt hozzá, hanem arról, hogy a díj a két jogosultat közösen illette meg, még ha technikailag csak az egyik számlájára érkezett is.

Hiába hivatkozott az I. r. alperes arra a körülményre, hogy közte és a felperes között elszámolási viszony nem állt fenn, ő nem volt jogosult felperestől az ellenszolgáltatást követelni, így az egyetemleges kötelezés nem a szerződéskötéskori vagyoni viszonyokat állítaná helyre, ráadásul a szerződés alapján fennálló egyetemleges jogosultságnak a szerződés érvénytelensége nincs jelentősége, a Kúria kulcsmegállapítása a következő volt: alperesek oszthatatlan szolgáltatásként vállalták nyújtani a bérletet és szerviz szolgáltatást, amely az együttes jogosultságukat eredményezte, a fizetés pedig ennek megfelelően történt, így a jogellenes vagyoneletelődés nem csupán annál az egyik félnél értékelhető, akinek a számlájára az összeg befutott. Ilyenkor tehát a visszatérítési kötelezettség is kapcsolódhat egyetemlegesen mindkét félhez, vagyis, hogy a jogosult a teljes összeget bármelyik kötelezettől követelhesse.